

BODRING KASALLIK ALOMATLARI VA KURASH CHORALARI

*Axatova Shohsanam Abdunosir qizi
Nabijonova Go'zal Qahramon qizi*

Annotatsiya: Kasallik kattalarda ham, yosh madaniyatlarda ham uchraydi. Ta'sir qilingan butalar yomon o'sadi, bodring barglarida engil tomirlar hosil bo'ladi va barg plitalari deformatsiyalanadi. Mevalarda dog'lar paydo bo'ladi, ular qisqaradi, deformatsiyalanadi va ta'mi achchiq bo'ladi. Agar siz kasallangan bodringning mevasini kesib tashlasangiz, uning urug'lari kam rivojlanganligini bilib olasiz. Ba'zida meva yuzasi nekrotik dog'lar bilan qoplanishi mumkin. O'simlik infeksiyasidan so'ng, virus tomirlar orqali ildizga, keyin esa ildiz tizimiga tarqala boshlaydi. Agar zararlangan bodringli bog'da begona o'tlarni tozalash paytida ularning barglari yoki poyalari shikastlangan bo'lsa va sharbat qo'shni butalarga tushsa, unda ularning infeksiyasi paydo bo'ladi. Bundan tashqari, sog'lom o'simliklar kasal o'simliklar bilan aloqa qilganda ham infeksiyalanishi mumkin, bu esata'sirlangan butalar sonining ko'payishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: Mozaik, xlorotik, infeksiya, virus, o'simlikshunoslik, inaktiv, plantatsiya, deformatsiya, urug', barg plitalari.

Bodring mozaikasi kasalligi birinchi marta Shimoliy Amerikada 1900 yilda qayd etilgan va shu vaqtdan beri butun dunyoga tarqalib ketgan. Bodring mozaikasi kasalligi faqat bodring bilan chegaralanmaydi. Ushbu va boshqa bodringlar zararlanishi mumkin bo'lsa-da, Bodring Mozaikasi Virusi (CMV) muntazam ravishda turli xil bog 'sabzavotlari va bezaklari va oddiy begona o'tlarga hujum qiladi. Bu tamaki va pomidor mozaikasi viruslariga juda o'xshash, faqat bog'dorchilik bo'yicha mutaxassis yoki laboratoriya tekshiruvi boshqasini ajrata oladi. Oddiy mozaika, bodringdan tashqari, ko'pincha karam va loviya arpabodiyon bilan hujum qiladi. Shuningdek, u maydanoz, qalampir, salat va pomidorni yuqtirishi mumkin. Bu mozaikaning eng zararli turi.

Alomatlari : Kasallik kattalarda ham, yosh madaniyatlarda ham uchraydi. Ta'sir qilingan butalar yomon o'sadi, bodring barglarida engil tomirlar hosil bo'ladi va barg plitalari deformatsiyalanadi. Mevalarda dog'lar paydo bo'ladi, ular qisqaradi, deformatsiyalanadi va ta'mi achchiq bo'ladi. Agar siz kasallangan bodringning mevasini kesib tashlasangiz, uning urug'lari kam rivojlanganligini bilib olasiz. Ba'zida meva yuzasi nekrotik dog'lar bilan qoplanishi mumkin. Kasallik erga ko'chatlarni ekishdan 20-30 kun o'tgach o'zini namoyon qilishi mumkin. Qoida tariqasida, yashil mozaika qovoq ekinlariga ta'sir qiladi, ammo ba'zi hollarda tungi soyalar kasalliklari, shuningdek, tarvuz, bodring va qovunlar kuzatiladi. Agar urug'lar infeksiyaning manbai bo'lsa, ularni ekishdan ikki hafta o'tgach, yosh ko'chatlar zarar ko'ra boshlaydi

va bir oydan keyin o'simliklar o'lishi mumkin. Agar o'tgan yildan beri tuproqda qolgan tuproq yoki begona o'tlar infektsiyaning manbai bo'lsa, unda bodring kasalligining birinchi belgilari ko'chat ekishdan bir oy o'tgach paydo bo'ladi.

Oq va yashil rangli mozaika. Bodring mozaika virusi

Shuni ta'kidlash kerakki, bodring yashil dog'li mozaik virusi ham urug'ning qobig'iga, ham embrionga zarar etkazadi. O'simlik infektsiyasidan so'ng, virus tomirlar orqali ildizga, keyin esa ildiz tizimiga tarqala boshlaydi. Agar zararlangan bodringli bog'da begona o'tlarni tozalash paytida ularning barglari yoki poyalari shikastlangan bo'lsa va sharbat qo'shni butalarga tushsa, unda ularning infektsiyasi paydo bo'ladi.

Bundan tashqari, sog'lom o'simliklar kasal o'simliklar bilan aloqa qilganda ham infektsiyalanishi mumkin, bu esa ta'sirlangan butalar sonining ko'payishiga olib keladi. tomonidan hujum qilingan madaniyatlarning o'sishi sezilarli darajada sekinlashadi, ularning internodalari asta-sekin qisqaradi, poyalarning asoslari tez-tez yorilib ketadi, barglarning maydoni va gullar soni kamayadi. Qoidaga ko'ra, bu baxtsizlik asosan issiqxonalarda uchraydi, ammo Voronej viloyatida ham uni uchratish mumkin. ochiq yer. Agar zararli mozaikaga qarshi o'z vaqtida choralar ko'rmasangiz, hosilning yaxshi yarmini yo'qotishingiz mumkin. Bodring mozaikasi kasalligini qo'zg'atadigan narsa virusni yuqumli o'simlikdan ikkinchisiga tishlash orqali yuqishi. Infektsiya aphid tomonidan qabul qilinganidan bir daqiqa o'tgach olinadi va bir necha soat ichida o'tib ketadi. Aphid uchun juda yaxshi, lekin bir necha soat ichida u tishlashi mumkin bo'lgan yuzlab o'simliklar uchun juda baxtsizdir. Agar bu erda biron bir yaxshi yangilik bo'lsa, bu boshqa mozaikalardan farqli o'laroq, Bodring Mosaic Virusini urug'lar orqali o'tqazib bo'lmaydi va o'simlik qoldiqlarida yoki tuproqda saqlanib qolmaydi. Zararli

oddiy mozaikaning birinchi belgilari hatto ko'chatlarda ham kuzatilishi mumkin. Ular zonal xlorotiklik va aniq mozaiklik ko'rinishida, shuningdek, yalang'och ko'zga ko'rinadigan yosh barglarning ajinlari va egriligida namoyon bo'ladi. Kasallik rivojlanishi bilan barglar burishishni boshlaydi va ularning qirralari pastga tushadi. Va bir muncha vaqt o'tgach, barglar shaklsiz o'zgaruvchan to'q yashil va och yashil maydonlarning mavjudligi bilan ajralib turadigan mozaik rangga ega bo'ladi. Agar havo harorati pasaytirilsa, unda nosog'lom o'simliklardagi mevalar tezda mozaik rang-barang rangga ega bo'ladi va ko'p hollarda ular egilib, ajinlanadi. To'q yashil rangning barcha joylari ular ustida sariq rangga aylana boshlaydi. Noqulay sharoitlarda (o'tkir sovuq va boshqa bir qator omillar) bodring gullari quriydi, poyalari shishasimonlik bilan ajralib turadi va natijada infeksiyalangan madaniyatlar quriydi. Ushbu noxush ofatning qo'zg'atuvchisi bodring mozaikasi kukumovirusi (CMV) deb nomlangan juda zararli virus bo'lib, uning virionlari sharsimon shakl bilan ajralib turadi. INFEKTSION bodring plantatsiyalariga asosan begona o'tlar yoki vektorlar bilan qo'shni hududlardan kiradi. Etmishga yaqin shira navlari, jumladan oddiy kartoshka, shuningdek, issiqxona va qovun shirasi zararli kasallikka olib keladi. Sabzavot sharbatida yomon virus juda beqaror bo'lib, o'rim-yig'imdan keyingi qoldiqlarni kompostlashda u ikki oy davomida inaktivlanadi. Qish mavsumida patogen ko'p yillik uy egalarining ildizlarida (quinoa, yog'och bitlari, bog'lovchi o'tlar, o't o'simligi va boshqalar) saqlanadi.

Nazorat choralari : Bodringni ushbu virusdan himoya qilish uchun infeksiyalanmagan urug'lardan foydalanish kerak. Sog'lom urug'lik tupini etishtirish uchun ular yuqori qishloq xo'jaligini jihozlashadi, u erda urug'larni ekishadi va begona o'tlarning ko'payishiga yo'l qo'ymaslik uchun ularga ehtiyotkorlik bilan qarashadi. Ko'p bog'bonlar o'z-o'zidan urug'lar uchun bodring etishtirish imkoni bo'lmasa, nima qilish kerakligini bilishmaydi? Bunday holda, do'kondan sotib olingan urug'da infeksiyaning yo'qligi yoki mavjudligi uchun maxsus diagnostika usuli qo'llanilishi kerak. Buni amalga oshirish uchun siz 10 ta urug'ni tanlashingiz va ularni fosfat tamponida bir hil holga keltirishingiz kerak, so'ngra homogenatga nozik fraktsiyaga ezilgan kvarts qumini qo'shishingiz kerak. 10 kundan keyin kasal urug'lar mozaik dog'lar bilan qoplanadi. Bodring kasalliklarining oldini olish uchun ularni shira va boshqa hasharotlar zararkunandalariga qarshi davolash kerak, chunki ular kasal butalardan sog'lomlarga gulchaglarni o'tkazadilar. Bodring qovoq ekinlaridan uzoqroqda ekilgan bo'lishi kerak. Profilaktika sifatida, shuningdek kasallikning dastlabki bosqichida bodringni quyidagilardan biri bilan puskürtmek tavsiya etiladi: Kam yog'li sutning 10% eritmasi. 10% sut qaytishi. Yog'siz sutning 10% eritmasi va yodning 5% spirtli eritmasi. Oddiy mozaik virusi kabi bodringning yashil mozaikasini davolash. Shunday qilib, urug'larni davolash uchun trinatriy fosfat va kaliy permanganat kabi preparatlar qo'llaniladi. Agar siz urug'larni isitishni rejalashtirmoqchi bo'lsangiz, unda haroratni 90 darajaga ko'tarish kerak bo'ladi, chunki past haroratlarda virus o'lmaydi. Ammo bunday

yuqori harorat bilan ishlov berilgandan so'ng, urug'lik materiali yaroqsiz bo'lib qoladi, shuning uchun bu profilaktika usulini istisno qilish kerak. Issiqxonada etishtiriladigan bodringlarga nisbatan qo'llaniladigan nazorat choralari zararlangan butalarni hisobga olish va ularni o'z vaqtida olib tashlash uchun bo'lishi kerak. Bodring mozaikasi virusini davolash : O'simlikshunoslar bodring mozaikasi kasalligini nima sabab bo'lishini bizga aytib berishlariga qaramay, ular hali davosini topmaganlar. Aphid virusni yuqtirishi va uni yuqtirish o'rtasidagi qisqa vaqt tufayli oldini olish qiyin. Erta mavsumda shira bilan kurashish yordam berishi mumkin, ammo hozirda Bodring Mozaikasi virusini davolash ma'lum emas. Agar sizning bodring o'simliklaringizga Bodring Mozaikasi virusi ta'sir qilsa, ularni darhol bog'dan olib tashlash tavsiya etiladi.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Vasudeva R. S. et al. A new strain of Cucumis virus 2 //Indian Phytopathology. – 1949. – Т. 2. – №. 2.
2. Vasudeva, R. S., S. P. Raychaudhuri, and J. Singh. "A new strain of Cucumis virus 2." Indian Phytopathology 2.2 (1949).
3. Vasudeva, R. S., Raychaudhuri, S. P., & Singh, J. (1949). A new strain of Cucumis virus 2. Indian Phytopathology, 2(2). Blua M. J. et al. Effect of zucchini yellow mosaic virus on development and yield of cantaloupe (Cucumis melo) //Plant Dis. – 1989. – Т. 73. – №. 4. – С. 317-320.
4. Blua, MATTHEW J., and THOMAS M. Perring. "Effect of zucchini yellow mosaic virus on development and yield of cantaloupe (Cucumis melo)." Plant Dis 73.4 (1989): 317-320.
5. Blua, M. J., & Perring, T. M. (1989). Effect of zucchini yellow mosaic virus on development and yield of cantaloupe (Cucumis melo). Plant Dis, 73(4), 317-320. Moyer J. W. et al. Resistance to watermelon mosaic virus II multiplication in Cucumis melo //Phytopathology. – 1985. – Т. 75. – №. 2. – С. 201-205.
6. Moyer, J. W., G. G. Kennedy, and L. R. Romanow. "Resistance to watermelon mosaic virus II multiplication in Cucumis melo." Phytopathology 75.2 (1985): 201-205.
7. Moyer, J. W., Kennedy, G. G., & Romanow, L. R. (1985). Resistance to watermelon mosaic virus II multiplication in Cucumis melo. Phytopathology, 75(2), 201-205. Liem S. N. With a summary: Cucumis virus 2 in the Netherlands //Tijdschrift Over Plantenziekten. – 1959. – Т. 65. – С. 158-160.
8. Liem, S. N. "With a summary: Cucumis virus 2 in the Netherlands." Tijdschrift Over Plantenziekten 65 (1959): 158-160.
9. Liem, S. N. (1959). With a summary: Cucumis virus 2 in the Netherlands. Tijdschrift Over Plantenziekten, 65, 158-160.